

LLATINISMES I EXPRESSIONS LLATINES

Els l·latinismes i les expressions llatines són paraules o sintagmes de la llengua llatina que s'han integrat en una altra llengua.

Alguns (generalment termes individuals), a causa del seu ús, s'han adaptat a la normativa ortogràfica i s'accentuen quan correspon. D'altres, en canvi, mantenen la seva forma llatina intacta i s'han d'escriure en *cursiva* o «entre cometes».

Àlies: de l'adjectiu *alius* (altre). D'altra manera. Sobrenom; conegut també com... **Ex:** El meu àlies a les xarxes socials és Aracne.

A posteriori: de la preposició *a* (des de) i l'adjectiu *posterior* (de darrere, posterior). Amb posterioritat, després d'una circumstància determinada. **Ex:** Semblava un bon jugador, però *a posteriori* vam adonar-nos que no estava en forma.

A priori: de la preposició *a* (des de) i l'adjectiu *prior* (primer, anterior). Amb anterioritat, abans d'una circumstància determinada. **Ex:** *A priori* semblava un bon negoci.

Casus belli: del substantiu *casus* (fet) i *bellum* (guerra). Motiu de guerra; causa que justifica una guerra, una batalla, una enemistat. **Ex:** L'atac a l'ambaixada pot constituir un *casus belli*.

Dèficit: del verb *deficio* (faltar). Terme econòmic per indicar les pèrdues. **Ex:** L'Estat Grec té un gran dèficit i per això ha decidit pujar els impostos.

In extremis: de la preposició *in* (en) i l'adjectiu *extremus* (últim). En l'últim moment. **Ex:** El jugador va marcar el gol *in extremis*.

In fraganti (forma correcta: *flagranti*): de la preposició *in* (en) i el verb *flagrare* (cremar). En el moment de cometre un delictes o una acció d'amagat. **Ex:** La policia va sorprendre el lladre *in fraganti*.

Ipsa facto: de l'adjectiu *ipse* (el mateix) i el substantiu *factum* (fet, acció). En l'acte, immediatament. **Ex:** Van arribar a casa i van posar-se a treballar *ipsa facto*.

Lapsus: del substantiu *lapsus* (error) error involuntari. Pot aparèixer amb *calami* (d'escriptura), *linguae* (al parlar), *memoriae* (al recordar). **Ex:** El president va equivocar-se en el seu discurs perquè el seu secretari havia tingut un *lapsus calami*.

Modus operandi: del substantiu *modus* (manera) i el verb *operari* (fer). Manera d'obrar, d'actuar. S'aplica a l'actuació tant d'una institució com d'un particular. **Ex:** Aquest *modus operandi* els permetia robar gran quantitat de productes.

Superàvit: del verb *superare* (sobrepassar, sobrar). Terme econòmic per indicar els beneficis. **Ex:** Tots a l'empresa estan contents ja que aquest any han tingut un gran superàvit.

ACTIVITATS

I. Omple els buits amb una de les expressions llatines anteriors i explica'n el seu significat.

- La premsa havia condemnat el presumpte culpable _____.
- L'Estat preveu un _____ molt superior al de l'any anterior.
- El seu particular _____ va posar ràpidament la policia sobre la seva pista.
- Agents de la policia van trobar _____ diumenge a la matinada quatre persones d'una mateixa família robant a l'interior d'una escola.
- El conferenciant va tenir diversos _____ durant la seva intervenció, però ningú no se'n va adonar.
- Fes-ho _____! Si no, no sortiràs amb els teus amics.
- La policia va detenir els lladres després d'haver observat durant un temps el seu _____.
- Serà difícil, però hem d'aconseguir tenir _____ en aquesta filial de l'empresa.
- La creixent hostilitat entre els dos països pot acabar sent un _____.
- Pensàvem passar-nos-ho molt bé, però _____ la festa va ser molt avorrida.
- Vam aconseguir agafar el tren _____, quan ja se n'anava de l'estació.
- Quan van entrar a la cuina, van trobar en Pere _____ menjant-se el gelat de xocolata.

II. Omple les oracions amb algun dels llatinismes següents i explica'n el seu significat.

a posteriori, casus belli, in extremis, in fraganti, lapsus, modus operandi

- L'atac al campament militar pot suposar un _____ imminent.
- El _____ d'aquella organització era sempre igual, treballaven sempre de la mateixa manera.
- Parlava tan aviat que va cometre algun _____.
- Aquesta matinada els mossos d'esquadra han trobat _____ uns lladres.
- L'equip amfitrió s'ha salvat del descens de categoria gràcies a un gol fet _____.
- És molt fàcil dir, _____, que ja se sabia el que passaria.

III. Omple el text amb algun dels llatinismes vistos i explica'n el seu significat.

L'assassí londinenc conegut amb l'_____ de Jack l'Esbudellador tenia un _____ tan particular que la policia mai no el va poder detenir _____.

